

Posudek školitelky k průběhu doktorského studia a disertační práci Mgr. Martina Tiraly
„Téma lásky a estetický ideál dokonalého milovníka v heianských příbězích s básněmi“

Mgr. Martin Tirala, absolvent oboru japanologie na FF UK, dosáhl výborné znalosti moderního, předmoderního i starého japonského jazyka jednak během pětiletého magisterského studia v Praze (ÚDLV, FF UK), jednak na studiích v Japonsku (Univerzita Dóšiša v Kjótu a Univerzita v Nagoji). Jako vysokoškolský učitel, člen Semináře Japonských studií v ústavu Dálného východu FF UK, prokázal kromě nadání k pedagogické práci především schopnost odborného růstu. Působil jako učitel japonského jazyka také v Česko-japonské společnosti, kde mimo vlastní výuku provedl i zásadní revizi učebnice moderní japonštiny (K. Iwazawa: Japonština pro samouky, 2. vyd., 2008). Ve sborníku „Dreams and Shadows: Tanizaki and Japanese Poetics in Prague“ (Acta Universitatis Carolinae, Orientalia Pragensia, sv. XV, 2006) publikoval článek „Miyabi Aesthetics and the Tales of Ise“, ve kterém se věnoval japonskému ideálu „vznešené krásy“ (miyabi). Podařilo se mu dokázat na příkladech starojaponské poezie, jak japonští básníci na jedné straně navázali v chápání tohoto pojmu na čínskou tradici i jak na druhé straně záhy naplnili tento pojem obsahy čerpajícími z tradice domácí. Zpracování tohoto tématu úzce souvisí s obsahem předkládané disertační práce v tom smyslu, že se Tirala jako badatel důsledně věnuje textům z období Heian (794-1185), jazyku, který nazýváme klasickou japonštinou a dějinným událostem uprostřed kterých se tyto texty rodily. V rámci svého „tématu lásky“ zůstává věren i „estetickému ideálu“, v disertační práci ovšem zúženě ve vztahu k literárnímu obrazu „ideálního muže“. Tirala také již několik let na FF UK vyučuje předmět „Klasická japonština“ a ve značné míře je rozpracováno i jeho zamýšlené skriptum k tomuto předmětu. Důkladnou znalost historických reálií uplatnil autor nejen ve své disertační práci, ale i ve stostránkové příloze k českému překladu nejstarší dochované sbírky japonské poezie Manjósú (Deset tisíc listů ze starého Japonska) přeložené Antonínem Límanem. Práci s historickými prameny i překladem historického románu E. Jošikawy „Musaši“ (930 stran) posílil Tirala svou erudicí učitele předmětu „Dějiny japonské literatury“.

Rozmanitá literární uchopení tématu lásky, jímž se Tirala ve své disertační práci zabývá, jsou v jeho pojetí a popisu organicky vrostlá do přediva historických reálií ranného a středního období Heian, kdy vznikaly básně a příběhy, jež se k jednomu ze základních zdrojů poetické inspirace – lásce – váží. Oprávněně zde autor vychází z Příběhů Ise (Ise monogatari), díla majícího pro pochopení starší japonské literatury – poezie i prózy – zásadní význam. Postupy užití v tomto textu dal neznámý autor japonské literatury věnem, z něhož si básníci i vypravěči příběhů po troškách berou dodnes. Tirala pak na pozadí proměňujících se podmínek života heianské (především dvorské) společnosti sleduje i proměny poetické reflexe milostných vztahů a představ o podobě ideálního muže u ženských autorek, zejména u nejvýznamnější z nich – Murasaki Šikibu – ve slavném Příběhu o princí Gendžim.

Prof. Zdenka Švarcová, Dr.

V Praze, 28. března 2009